

Province of the
EASTERN CAPE
EDUCATION

NASIONALE SENIOR SERTIFIKAAT

GRAAD 12

SEPTEMBER 2013

REKENINGKUNDE

PUNTE: 300

TYD: 3 uur

Hierdie vraestel bestaan uit 18 bladsye.

INSTRUKSIES EN INLIGTING

1. Hierdie vraestel bestaan uit SES verpligte vrae.
2. Beantwoord AL die vrae in die spesiale antwoordeboek wat voorsien word.
3. Waar van toepassing, moet bewerkinge getoon word om deelpunte te verdien.
4. Nieprogrammeerbare sakrekenaars mag gebruik word.
5. Jy mag 'n donker potlood of swart/blou pen gebruik om jou vrae te beantwoord.
6. 'n Uiteensetting van die vrae word gegee. Jy moet probeer om by die voorgestelde tyd vir elke vraag te hou.

Gebruik die gegewe onderstaande inligting as riglyn om jou vrae te beantwoord. Vir doeltreffende tydsbestuur, probeer om NIE van die gegewe tyd per vraag af te wyk NIE.

VRAAG 1: (40 punte ; 24 minute)		
Onderwerp van die vraag	Leeruitkomst gedek	
Versoenings	LU1	Finansiële Rekeningkunde
	AS4	Vertolking van bank-, debiteure- en krediteureversoenings
	LU3	Bestuursbronne
	AS6	Toepassing van interne kontrole en interne ouditeursprosesse
VRAAG 2: (30 punte ; 18 minute)		
Onderwerp van die vraag	Leeruitkomst gedek	
Voorraadstelsels	LU3	Bestuursbronne
	AS2	Verifiëring en berekening van voorrade: EIEU, Beswaarde/Geweegde gemiddelde
VRAAG 3: (55 punte ; 33 minute)		
Onderwerp van die vraag	Leeruitkomst gedek	
Vervaardigings-ondernemings en Batebestuur	LU2	Bestuursrekeningkunde
	AS2	Produksiekostestaat: vervaardiging Eenheidskoste en gelykbreekpunt: voorbereiding, ontleding en verslagdoening
	LU3	Bestuursbronne
	AS3	Vertolking en verslagdoening van bateverkope
	AS6	Toepassing van interne kontrole en interne ouditeringsprosesse
VRAAG 4: (85 punte ; 51 minute)		
Onderwerp van die vraag	Leeruitkomst gedek	
Maatskappye • Finansiële State en Vertolking. • Ouditering en professionele liggame.	LU1	Finansiële Rekeningkunde
	AS5	Finansiële state: maatskappye Ontleding en vertolking van Finansiële State
	LU3	Bestuursbronne
	AS5	Professionele liggame en Gedragskodes
	AS6	Toepassing van interne kontrole en interne ouditeringsprosesse
VRAAG 5: (45 punte ; 27 minute)		
Onderwerp van die vraag	Leeruitkomst gedek	
Kontantvloei en Vertolking	LU1	Finansiële Rekeningkunde
	AS5	Kontantvloei staat: maatskappye Ontleding en vertolking van Finansiële State
VRAAG 6: (45 punte ; 27 minute)		
Onderwerp van die vraag	Leeruitkomst gedek	
Begroting	LU2	Bestuursrekeningkunde
	AS3	Kontantbegroting: ontleding en vertolking
	LU3	Bestuursbronne
	AS6	Toepassing van interne kontrole en interne ouditeringsprosesse

VRAAG 1**Versoenings****(40 punte ; 24 minute)****1.1 Bankversoening**

Die onderstaande inligting is in April 2013, die laaste dag van die finansiële jaar, uit die kontantrekords van Gateway Winkels geneem.

OPDRAG:

- 1.1.1 Is die saldo volgens die bankstaat gunstig of ongunstig? Verduidelik. (3)
- 1.1.2 Tjeknommer 784 behoort nie in die versoeningstaat te verskyn nie. Verduidelik hoekom. (2)
- 1.1.3 Tjeknommer 1024 is aan 'n krediteur uitgereik as gedeeltelike betaling van rekening. Verduidelik hoe hierdie tjek aan die einde van die finansiële jaar in die finansiële state te boek gestel moet word. (4)
- 1.1.4 Voorsien 'n gepaste (geskikte) rede vir die R880 wat in die versoeningstaat verskyn. (2)
- 1.1.5 Die groot uitstaande bedrag van die deposito van R11 240 is ondersoek. Daar is vasgestel dat die bedrag van R5 000 'n inkomste van verkope op 2 April 2013 was. Die kassier wat op daardie stadium verantwoordelik vir die deposito's was, het gevolglik bedank. Die bestuur het aanvaar dat die geld nie verhaal sal word nie.
- (a) Watter rekeningkundige inskrywing/s moet gemaak word om die boeke aan te suiwer? (4)
- (b) Noem en verduidelik die AARP-beginsel wat op bogenoemde aansuiwering van toepassing is. (4)
- (c) Maak TWEE voorstelle waarvan die besigheid gebruik kan maak om te verhoed dat so iets weer gebeur. (Interne kontrole). (4)

[23]

INLIGTING:**BANKVERSOENINGSTAAT VAN GATEWAY WINKELS: 30 April 2013**

Kredietsaldo volgens bankstaat		4 280	
Uitstaande Deposito's (R5 000 + R6 240)		11 240	
Uitstaande tjeks:	Nr. 784 (2 September 2012)	300	
	Nr. 893 (8 April 2013)	5 150	
	Nr. 1024 (7 Mei 2013)	3 500	
Kredietbedrag foutiewelik gedebiteer		880	
Saldo volgens Bankrekening		?	

1.2 Debiteure-Ouderdomsanalise

Jy word voorsien van die Debiteure-Ouderdomsanalise van XY Winkels.

Bestudeer die inligting en beantwoord die volgende vrae.

OPDRAGTE (VRAE):

- 1.2.1 Verduidelik die waarde van die Debiteure-Ouderdomsanalise vir 'n besigheid. (3)
- 1.2.2 Bereken die Debiteurekontrole se saldo. (2)
- 1.2.3 Indien Z. Nomhle besluit om haar rekening onmiddellik te vereffen, hoeveel sal sy moet betaal? (*Toon berekening*) (4)
- 1.2.4 Indien T Naicker R500 aan die einde van die maand betaal, hoe sal haar ouderdomsanalise-rekord in die volgende maand verander? (*Voltooi die tabel wat voorsien word*) (4)
- 1.2.5 Verduidelik TWEE maatreëls wat 'n besigheid kan instel om die betaling van debiteure te verbeter. (4)

[17]**INLIGTING:**

1.

DEBITEURE	+90 DAE	61 – 90 DAE	30 – 60 DAE	HUIDIG
T. Naicker		220	820	1 230
I. Neermul	1 400			
P. Mlotya		980		
Z. Nomhle			170	740

2. Kredietterme: 30 dae min 5% afslag
Meer as 60 dae: rente teen 12% p.j.

VRAAG 2**Voorraadstelsels****(30 punte ; 18 minute)**

TK Tronics is 'n klein besigheid wat rekenaars en ander elektroniese toerusting verkoop. Meeste van hulle produkte (voorraad) koop hulle van plaaslike voorsieners, maar een van hulle soort digitale kameras word vanaf Duitsland ingevoer. Vir hierdie produk maak hulle gebruik van die periodieke voorraadstelsel en die beswaarde/geweegde gemiddelde metode van voorraadbeheer.

Die kameras word vir R750 elk verkoop, wat 'n goeie mededingende prys is. Die finansiële jaar eindig op 29 Februarie 2012.

Jy word van inligting voorsien wat net betrekking op die digitale kameras het.

OPDRAG: Rond al die berekeninge tot die naaste Rand af.

2.1 Bereken die volgende:

2.1.1 Totale aankope van kameras gedurende die jaar. (5)

2.1.2 Die koste van verkope (deur gebruik te maak van geweegde gemiddelde metode). (6)

2.2 Bereken die Brutowins op die verkope van die kameras. (3)

2.3 Bereken die aantal kameras wat verlore (weg) is. (6)

2.4 Stel TWEE maatreëls voor wat hulle in werking kan stel om voorraadverlies te verhoed en te voorkom. (4)

2.5 Die eienaar is tevrede met die gebruik van die beswaarde/geweegde gemiddelde metode om sy voorraad te waardeer. Jy stem egter nie daarmee saam nie.

2.5.1 Noem 'n ander metode wat hy kan gebruik. (2)

2.5.2 Noem TWEE feite om jou antwoord te staaf. (4)

INLIGTING:

1. **Voorraad kameras op 1 Maart 2011:** 80 kameras teen R440 elk = R35 200
(alle kostes ingesluit)

Aankope van kameras gedurende die jaar:	EENHEDE	EENHEIDS-KOSTE (€)	WISSEL-KOERS
• April	60	42	1€ = R10,80
• Julie	110	44	1€ = R10,90
• September	70	47	1€ = 11,10
• Desember	40	43	1€ = 11,05
Totaal	280		

3. Invoerregte bedra gemiddeld R13 550 (totaal).

4. **Voorraad kameras op 29 Februarie 2012:** 42 eenhede

5. **Verkope van kameras vir die jaar:** 292 kameras teen R750: R219 000

VRAAG 3**Vervaardigingsrekeninge en Batebestuur****(55 punte ; 33 minute)**

- A** Die onderstaande inligting is uit die boeke van Majola Voorsieners, 'n besigheid wat krieketballe vervaardig. Hulle finansiële jaar begin elke jaar op 1 Julie.

GEVRA:

- 3.1 Bereken die fabrieksbokoste. (Vervaardigingsbokoste) (8)
- 3.2 Stel die Produksiekostestaat vir die jaar eindigende 30 Junie 2013 op. (*Waar notas/berekeninge nie benodig word nie, toon bewerkinge tussen hakies.*) (10)
- 3.3 Bereken:
- 3.3.1 Direkte materiaalkoste per eenheid (3)
- 3.3.2 Produksiekoste per eenheid (3)
- 3.3.3 Die aantal eenhede vervaardig en verkoop om gelyk te breek. (5)
- 3.4 *Verwys na die Eenheidskoste-tabel wat voorsien word.*
- 3.4.1 Gee 'n moontlike rede vir die verandering in die direkte materiaalkoste per eenheid. (2)
- 3.4.2 Stel TWEE maatreëls voor wat die besigheid kan gebruik om die koste so laag as moontlik te hou. (4)

[35]

INLIGTING:

1. Besonderhede van die direkte materiaal voorraad:

Voorraad direkte materiaal op 1 Julie 2012	42 000
Direkte materiaal gedurende die jaar aangekoop	436 000
Vervoerkoste op die aankope van direkte materiaal	24 000
Vorraadsaldo op 30 Junie 2013	38 875

2. Indirekte arbeidskoste vir die jaar beloop R37 300.
3. Verbruiksgoedere in die fabriek gebruik, R19 740.
4. Huuruitgawe van R73 500 moet verdeel word tussen die fabriek, verkope en kantoor volgens die vloerspasie wat elkeen benut en is soos volg:

Fabriek	2 400 vierkante meter
Verkope	1 200 vierkante meter
Kantoor	600 vierkante meter

5. Water en elektrisiteit vir die jaar bedra R67 000. 75% word in die fabriek gebruik.
6. Versekering van R12 600, moet verdeel word tussen die fabriek en kantoor in die verhouding 3:1 respektiewelik.
7. Ander fabriekskoste, insluitend waardevermindering, bedra R36 260.
8. 'n Totaal van 32 500 krieketballe is vervaardig en verkoop. Die besigheid gee die versekering dat daar geen goedere-in-bewerkingsaldo aan die einde van die jaar is nie.
9. Die verkoopprijs van R45 per bal is gehandhaaf.
10. Die volgende **eenheidskoste** is bereken en alle veranderlikes is in berekening gebring:

		2013	2012
Direkte materiaalkoste	Veranderlike koste	?	11,60
Direkte arbeidskoste	Veranderlike koste	?	8,90
Primêre koste per eenheid		R24	20,50
Fabrieksbokoste	Vaste koste	?	5,80
Administratiewe koste = R110 500	Vaste koste	R3,40	3,50
Verkoops- en verspreidingskoste	Veranderlike koste	R6	5,50
Totale veranderlike koste per eenheid		R30	

- B** Onderstaande inligting aangaande hulle Tasbare/Vaste Bates word voorsien.

Bestudeer die inligting en beantwoord die volgende vrae:

GEVRA:

- 3.5 Berei die volgende rekeninge in die Algemene Grootboek voor:

3.5.1 Toerusting (4)

3.5.2 Bateverkope (9)

- 3.6 Bereken die Waardevermindering op Voertuie wat in die Inkomstestaat sal verskyn. (2)

- 3.7 Jy voel dat die groot verlies met die verkoop van die rekenaars toe te skryf is aan die waardeverminderingsbeleid. Verduidelik. (3)

- 3.8 Verduidelik waarom afleweringsvoertuig nr. 2 se boekwaarde as R1 aangetoon word. (2)

[20]

INLIGTING:

1. TASBARE/VASTE BATES SALDO'S

	1 Julie 2012	30 Junie 2013
Afleveringsvoertuie	256 000	256 000
Toerusting	172 000	174 000
Opgehoopte waardevermindering op voertuie	99 150	133 499
Opgehoopte waardevermindering op toerusting	81 400	?

2. Op 1 Januarie 2013, het die besigheid drie bestaande rekenaars met twee nuwes vervang wat hulle op krediet van YZ-Tech gekoop het. Die ou rekenaars is teen R2 000 elk aan werknemers verkoop (kontant).
- Kosprys van verkoopte rekenaars: $(R7\ 500 \times 3) = R22\ 500$.
  - Opgehoopte waardevermindering op al drie die rekenaars op 1 Julie 2012 was R8 100.

3. Waardevermindering op toerusting word teen 20% per jaar op drawaarde bereken.

4. Die bateregister vir afleweringsvoertuie bevat die volgende inligting:

	VOERTUIG NR. 1	VOERTUIG NR. 2
Kosprys van voertuie (30 Junie 2013)	175 000	81 000
Opgehoopte waardevermindering (30 Junie 2013)	52 500	80 999

VRAAG 4**Maatskappy: Finansiële State en Vertolking****(85 punte ; 51 minute)****A Finansiële State en Vertolking**

Jy word met inligting van die rekeningkundige rekords van Meera Winkels BPK voorsien.

Die finansiële jaar eindig op 28 Februarie 2013. Die maatskappy is geregistreer met 'n gemagtigde aandeelkapitaal van R700 000.

GEVRA:

- 4.1 4.1.1 Beskryf kortliks die AARP-beginsel wat betrekking het op die aansuiwerings aan die einde van die finansiële jaar. (2)
- 4.1.2 Neem die addisionele inligting (aansuiwerings) in berekening en voltooi die Inkomstestaat vir die jaar eindigende 28 Februarie 2013. (23)
- 4.2 Berei die nota vir Handels- en ander Ontvangbare bedrae voor. (7)
Voltooi die gedeeltelike voltooide Balansstaat. (18)
- 4.3 *Verwys na die tabel met die aanwysers wat voorsien word.*
- 4.3.1 (a) Bereken die BEDRYFSVERHOUDING en die VUURPROEFVERHOUDING vir 2013. (7)
- (b) Lewer kommentaar op die likiditeitsposisie van die besigheid. Kwoteer/Noem TWEE finansiële aanwysers/syfers om jou argument te ondersteun. (6)
- 4.3.2 Aandeelhouers was nie gelukkig met die dividende wat hulle ontvang het nie.
- Bereken die dividend per aandeel (DPA) en die verdienste per aandeel (VPA) vir die huidige jaar. (7)
  - Gebruik bogenoemde bevindinge (asook die finansiële aanwysers wat voorsien is) om te verduidelik hoekom die aandeelhouers ongelukkig is. (4)
- 4.4 Die maatskappy beoog om al die onuitgereikte aandele in die volgende finansiële jaar uit te reik. Een van die aandeelhouers het 'n direkteur genader en gevra dat hy toegelaat moet word om eerste aandele te koop voordat dit aan die publiek beskikbaar gestel word. Kan die direkteur toelaat dat dit gebeur? Verduidelik. (3)

INLIGTING:

1. Saldo's en Totale van die Vooraansuiwerings-proefbalans op 28 Februarie 2013.

Gewone Aandelekapitaal (110 000 aandele)	550 000	
Aandelepremie	35 555	
Behoue Inkomste (1 Maart 2012)	34 500	
Lening: Sandy Bank (12,5%)	135 000	
Vaste Deposito: BB Bank	50 000	
Tasbare/Vaste Bates (drawaarde op 28 Februarie 2013)	700 380	
Handelsvoorraad	32 800	
Debiteurekontrole	17 530	
Voorsiening vir Oninbare Skulde (1 Maart 2012)	1 075	
Krediteurekontrole	22 360	
Bank (oortrokke)	9 900	
Wisselgeld	2 500	
Kleinkas	1 000	
SAID: Inkomstebelasting (voorlopige betalings) (Dt)	20 000	
Brutowins op 28 Februarie 2013	314 000	
Salarisse	83 200	
Korting toegestaan	1 450	
Ouditeursfooie	5 500	
Direkteursfooie	142 000	
Verbruiksgoedere	7 330	
Rente op belegging	4 125	
Huurinkomste	51 300	
Wins met verkoop van bate	470	
Versekering	6 400	
Skryfbehoeftes	7 220	
Diverse uitgawes	18 400	
Dividende op gewone aandele	13 200	

2. **Addisionele Inligting:**

- (a) Voorraadopname aan die einde van die finansiële jaar het aan die lig gebring dat die volgende voorraad voorhande is:
- Handelsvoorraad: R29 300
  - Verbruiksgoedere: R1 130
- (b) Die rekening van X. Payi (’n debiteur), moet as oninbaar afgeskryf word, R830.
- (c) R400 is van Y. Bother ontvang (’n debiteur wie se rekening voorheen as oninbaar afgeskryf is) en is in die Debiteurekontrolerekening aangeteken. Dit moet nog reggestel word.
- (d) Nadat die aansuiwerings wat die debiteure raak, in ag geneem is, moet die voorsiening vir oninbare skulde tot 5% van die debiteure aangesuiwer word.
- (e) Die huurinkomste vir Februarie 2013 is nog nie ontvang nie. Neem in ag dat die huur met R360 per maand vanaf 1 September 2012 verhoog is.
- (f) Helfte van die bedrag wat vir versekering betaal is, het betrekking op die volgende finansiële jaar.
- (g) Rente op vaste deposito vir die laaste kwart van die finansiële jaar is nog nie ontvang nie. Neem kennis dat die R50 000 op 1 Maart 2012 belê is.
- (h) Rente op lening is op 28 Februarie 2013 gekapitaliseer. Die huidige jaar se rente is in bogenoemde leningsbedrag ingesluit. Neem kennis dat R18 000 van die lening elke jaar op 1 Maart terugbetaalbaar is. Geen ander betalings is gemaak nie.
- (i) Waardevermindering van R34 375 moet in berekening gebring word.
- (j) Inkomstebelasting vir die jaar bedra R22 475.
- (k) ’n Finale dividend van R8 800 is verklaar. Daar is geen verdere aandele gedurende hierdie finansiële jaar uitgereik nie.

3. **Finansiële Aanwysers:**

	28 FEB 2013	28 FEB 2012
Bedryfsverhouding	?	1,5 : 1
Vuurproefverhouding	?	0,9 : 1
Gemiddelde debiteure-invorderingstydperk	38 dae	41 dae
Gemiddelde krediteure-betalingstydperk	42 dae	40 dae
VPA (Verdienste per aandeel)	?	26 sent
DPA (Dividende per aandeel)	?	23 sent
% opbrengs op aandeelhoudersbelang	30%	37%
Huidige rentekoers op beleggings	10%	

B Oudit en Professionele Liggame

Die ouditeursverslag van die onafhanklike ouditeur ontvang, het die volgende aan die lig gebring:

1. *Die finansiële state is die verantwoordelikheid van die maatskappy se direkteure. Hulle verantwoordelikheid is om 'n opinie uit te spreek oor die finansiële state wat geouditeer is.*
2. *Die audit sluit in, op 'n toetsbasis, bewyse om die bedrae in die finansiële state te ondersteun en om die rekeningkundige beginsels wat gebruik is te assesseer.*
3. *Dit verklaar dat die finansiële state, op alle gebiede, redelik aangebied is, en dat die finansiële posisie van die maatskappy in ooreenstemming met die IFRS asook met die Maatskappywet van Suid-Afrika is.*

VRAE:

- 4.5 Verduidelik waarom dit vir die onafhanklike ouditeur belangrik is om lid van 'n professionele liggaam soos SAIGR te wees. (2)
- 4.6 Gee 'n voorbeeld van die bewyse wat die ouditeur sal gebruik om 'n ouditeursverslag saam te stel. (2)
- 4.7 Wat word met "**op 'n toetsbasis**" bedoel? Verduidelik. (2)
- 4.8 Verduidelik waarom die maatskappy met die ouditeursverslag tevrede behoort te wees. (2)

VRAAG 5**Kontantvloei en Vertolking****(45 punte ; 27 minute)**

Die onderstaande inligting is geneem uit die rekeningkundige rekords van Honey Dew Bpk. Die maatskappy se finansiële jaar eindig op 28 Februarie 2013.

GEVRA:

5.1 Voltooi die volgende Algemene Grootboekrekeninge:

5.1.1 SAID (Inkomstebelasting) (5)

5.1.2 Gewone Aandeledividende (5)

5.2 Berei die nota **“KONTANT GEGENEREER DEUR BEDRYFSAKTIWITEITE”** van die Kontantvloeistaat voor. (11)

5.3 Voltooi die nota **“KONTANTVLOEI DEUR FINANSIERINGSAKTIWITEITE”**-afdeling in die Kontantvloeistaat. (6)

5.4 Bereken die Netto Batewaarde (NBW) per aandeel soos op 28 Februarie 2013. (NBW vir 2012 : 275 sent) (5)

5.5 Nuwe aandele word teen 255 sent per aandeel uitgereik. Lewer kortliks kommentaar op die prys van die nuut uitgereikte aandele. (4)

5.6 Is die maatskappy hoog- of laaggerat? Verduidelik jou antwoord deur gebruik te maak van 'n geskikte verhouding/aanwyser. (5)

5.7 Identifiseer TWEE moontlike maniere hoe die fondse (verkry deur die uitreiking van nuwe aandele) aangewend is. (4)

INLIGTING:

1. Uittreksel van die **Inkomstestaat** vir die jaar eindigende 28 Februarie 2013.

Rente op lening betaal	23 100
Waardevermindering	88 500
Nettowins voor inkomstebelasting	180 000
Nettowins na inkomstebelasting	126 000

2. Uittreksel van die **Balansstaat** op 28 Februarie 2013.

	NOTA	2013	2012
Gewone aandelekapitaal		600 000	400 000
Aandelepremie		135 000	80 000
Behoue inkomste		131 000	70 000
Nie-bedryfslaste: Lening (14% p.j.)		120 000	180 000
Voorraad		290 000	200 000
Handels- en ander Ontvangbare bedrae	(c)	197 500	160 000
Bank (Debietsaldo)		41 900	-
Wisselgeld		2 100	1 900
Handels- en ander betaalbare bedrae	(d)	?	98 400
Oortrokke Bank		-	13 000

3. **Addisionele Inligting:**

- (a) Honey Dew Bpk het 'n gemagtigde aandelekapitaal van 400 000 gewone aandele teen R2 elk.
- (b) 'n Interim dividend van R20 000 is op 31 Augustus 2012 verklaar en betaal. 'n Finale dividend van 15^c per aandeel is op 28 Februarie 2013 verklaar.

Nota: Handels- en ander Ontvangbare bedrae:

(c)	2013	2012
Handelsdebiteure	192 500	160 000
SAID (Inkomstebelasting)	5 000	-
	197 500	160 000

- (d) **Nota: Handels- en ander Betaalbare bedrae:**

	2013	2012
Handelskrediteure	77 000	72 400
SAID (Inkomstebelasting)	-	8 000
Aandeehouers vir dividende	?	18 000
	?	98 400

VRAAG 6

Begroting

(45 punte ; 27 minute)

- 6.1 Voltooi die volgende tabel deur die korrekte bedrae in die korrekte kolom/me in te vul. *Neem kennis dat bedrae in meer as een kolom ingevul kan word.*

NR	INLIGTING	KONTANTBEGROTING		GEPROJEKTEERDE INKOMSTESTAAT	
		ONTVANGSTE	BETALING	INKOMSTE	UITGAWE
(a)	Verwagte kontantverkope van R7 400 per maand teen 'n winsopslag van 25% op kosprys.				
(b)	'n Ou rekenaar met drawaarde van R4 400 sal in die volgende maand vir R2 500 kontant verkoop word.				
(c)	Waardevermindering op toerusting word op R950 per maand geraam.				
(d)	'n Jaarlikse versekeringspremie van R5 200 was per tjek betaal. R1 200 is vir die volgende finansiële jaar.				

(10)

- 6.2 Jy word voorsien van 'n gedeeltelike voltooide Debiteure-invorderingskedule en die Kontantbegroting van BZN Bazaar.

6.2.1 Bereken die persentasie goedere wat op krediet verkoop word. (3)

- 6.2.2 • Bereken die bedrae verteenwoordig deur **(a)**, **(b)** en **(c)** op die debiteure-invorderingskedule. (7)
 • Beheer die besigheid hulle krediet effektief? Motiveer jou antwoord deur gepaste bedrae van gegewe inligting te kwoteer. (4)

6.2.3 Bereken die persentasie verhoging van Huurinkomste. (4)

6.2.4 Bereken die bedrag rente op die belegging. (*Verwys na punt 7*) (3)

6.2.5 Gebruik die inligting in *punt 4 en 5* en bereken die waarde van **(d)**. (4)

6.2.6 Gebruik die inligting in *punt 6* en bereken die waarde van **(e)**. (3)

6.2.7 Behoort die werknemers tevrede te wees met die salarisverhogings wat hulle gaan kry? Motiveer jou antwoord. (3)

6.2.8 Identifiseer TWEE betalings wat na jou mening swak bestuur word. Gee raad aan die bestuurder hoe hy die interne kontrole op die items kan verbeter. (4)

INLIGTING:

1. **DEBITEURE-INVORDERINGSKEDULE VIR DIE BEGROTINGSTYDPERK JULIE EN AUGUSTUS 2013.**

MAAND	KREDIETVERKOPE	JULIE	AUGUSTUS
Mei	54 000	6 480	
Junie	51 000	28 050	6 120
Julie	46 500	13 671	(a)
Augustus	48 000		(b)
Kontant van Debiteure		48 201	(c)

2. **KONTANTBEGROTING VIR JULIE EN AUGUSTUS 2013**

ONTVANGSTES	JULIE (BEGROOT)	JULIE (WERKLIK)	AUGUSTUS (BEGROOT)
Kontantverkope	15 500	19 420	16 000
Kontant van Debiteure	48 201	41 120	(c)
Huurinkomste	4 500	4 500	4 815
Vaste deposito en rente (12% p.j.)	-	-	8 755
TOTALE ONTVANGSTES	?	?	?
BETALINGS			
Betalings aan krediteure (Handelsvoorraad)	51 136	51 136	(d)
Salarisse: kantoorpersoneel	24 000	24 000	25 920
Water en elektrisiteit	4 700	4 680	4 700
Telefoon	3 600	5 240	3 600
Onttrekkings	2 500	4 000	2 500
Skryfbehoeftes	1 500	2 220	1 500
Lening: paalement	5 000	5 000	5 000
Instandhouding (voertuie)	4 500	2 280	4 500
Advertensies	2 000	2 000	2 150
Salarisse van verkoopsassistent	12 600	12 600	(e)
Algemene diverse uitgawes	3 200	3 260	3 360
TOTALE BETALINGS	?	?	?

3. Ontvangstes van debiteure word soos volg ingevorder:

- 30% van debiteure betaal in die maand van verkope. Hulle ontvang 2% korting.
- 55% betaal in die daaropvolgende maand van verkope.
- 12% betaal twee maande na die maand van verkope.
- 3% word gewoonlik as oninbaar afgeskryf.

4. Goedere word kontant en op krediet verkoop.
Alle goedere word met 'n winsopslag van 25% op kosprys verkoop.
5. Die besigheid behou basiese voorraad. (Voorraad word vervang in maand waarin dit verkoop word). Handelsvoorraad word op krediet aangekoop. Alhoewel krediteure 60 dae gee om rekeninge te vereffen, betaal die besigheid sy krediteure in die maand wat volg op verkope om sodoende vir die 6% kontantkorting vir vroeë betalings te kwalifiseer.
6. Die besigheid het drie verkoopsassistenten. Die besigheid beplan om in Augustus nog een verkoopsassistent in diens te neem. Alle werknemers is geregtig op 'n jaarlikse 8%-verhoging met ingang van 1 Augustus 2013.
7. 'n Vaste deposito verval in Augustus 2013. Dit sal saam met die rente vir die laaste kwartaal ontvang word.

45

GROOTTOTAAL: 300

